

BIBLIOGRAFIA

- [1] Акушский И. Я., О некоторых общих вопросах программирования, *Вопросы теории математических машин*, Сборник 1, Москва 1958.
- [2] Bell W. D., *A management guide to electronic computer*, New York-Toronto-London 1957.
- [3] Бондаренко В. Н., Плотников И. Т., Полозов П. П., *Программирование задач для машины „Урал“*, 1957, Изд. Артиллерийской инж. академии им. Дзержинского.
- [4] Booth K. H. V., *Programing for automatic digital calculator*, „London Butterworths Scentific Publications“, 1958.
- [5] Greniewski H., *Cybernetyka a modele ekonomiczne*, „Nauka Polski“ VI, 1958.
- [6] Greniewski H., *Elementy cybernetyki sposobem niematematycznym wyložone*, Warszawa 1959, PWN.
- [7] Ершов А. П., *Программирующая программа для быстродействующей электронной счетной машины*, Москва, 1958, Изд. АН СССР.
- [8] Kitow A., *Elektroniczne maszyny cyfrowe (tłumaczenie z rosyjskiego)* Warszawa 1959, Wydawnictwo MON.
- [9] Китов А. И., Криницкий Н. А., *Электронные цифровые машины и программирование*, 1959, Физматгиз.
- [10] Линский В. С. О выборе рационального количества адресов цифровой вычислительной машины, *Вопросы теории Математических Машин*, Сборник 1, Москва 1958.
- [11] Ляпунов А. А., О логических схемах программ. „Проблемы кибернетики“, сборник 1, Москва 1958.
- [12] Łukaszewicz J. i. Warmus M., *Metody numeryczne i graficzne*, Warszawa 1956, PWN.
- [13] Cracen D. D Mc., *Digital computer. programming*, New York 1957 John Wiley and Sons.
- [14] Пашковский С., Внешний код для цифровых вычислительных машин, „Zastosowanie Matematyki“ 1960, str. 381—392.
- [15] Pawlak Z. i Wakulicz A., *Use of expansions with negative basis in the arithometer of a digital computer*, Bull. Ac. Pol. Sc. III, Vol. 5, No 3, 1957.
- [16] Подловченко Р. И., Об основных понятиях программирования, „Проблемы кибернетики“, Сборник 1, Москва 1958.
- [17] Richards R. K., *Arithmetic operation in Digital Computer*, Toronto-New York-London 1955
- [18] под ред. Шура-Бура М. Р., *Система стандартных подпрограмм*, Москва 1958, Государственное Издательство Физико-математической Литературы.
- [19] Wilke's M. V., Wheeler D. J., Gill S., *The preparation of programs for electronic digital computers* 2 ed., 1957, USA Massachusetts.

SKOROWIDZ

Adres 10

- długi 38
- krótki 38
- roboczy 50
- symboliczny 50
- względny 50
- akumulator 21, 37
- algorytm dzielenia 30
  - mnożenia 28
  - sumowania szeregowego 25
  - uzupełnienia 24
  - zaokrąglania 30
- arytmetyka binarna negacyjna 18
  - — prosta 17
  - — uzupełnieniowa 18, 22–32
  - minus binarna 19
  - stałoprzecinkowa 17
- arytmometr 10-11, 37-38

B -rejestr 22

- bit 22
- błąd arytmetyczny 74
  - metody 74

Compiler 166

- cykl 64, 67, 168, 176
- czynność arytmetyczna 57
  - logiczna 57
  - organizacyjna 57

Dokładność obliczeń 73-74

drukarka 15

- elektrograficzna 16
- kserograficzna 16

drukowanie zawartości pamięci w kodzie rozkazowym 123-124, 126

Harmonogram wykorzystania komórek roboczych 55

- homeostat Ashby'ego 160
- homeostaza 160

Instrukcja patrz „rozkaz“

- interpretacja 128
- interpreter 166
- iteracja 64, 75

Karta klasyfikacyjna podprogramów 103

klasyfikacja maszyn uniwersalnych 11

- podprogramów 104

kod akces trzy 19

- binarny liczb dziesiętnych 19-20

- wejścia 43

- wyjścia 35

kodowanie 47

kompilator patrz „compiler“

kontrola wyników pośrednich 75

konwerter 16

„Lewe“ działanie 89

liczby losowe 153

- pseudolosowe 153

- tasowane 154

licznik kroków (cykli) 64, 67

- rozkazów 10, 36

lista informacji 176

Macierz połączeń 157

maszyna analogowa 9

- binarna 12

- cyfrowa bez licznika rozkazów 20

- do programowanego sterowania 16

- do przetwarzania danych 16

- dziesiętna 12

- równoległa 12

- stałoprzecinkowa 12

- szeregową 12

- trójkowa 12

- zmiennoprzecinkowa 12

metoda „post mortem“ patrz „drukowanie zawartości pamięci w kodzie rozkazowym“

- sum kontrolnych 76

miejsce charakterystyczne 38

minimum ważne 157

- model obiektu 127
 — o skali czasowej 128
 modyfikator 22, 105

 Nadmiar patrz „przekroczenie zakresu“
 niestandardowe operatory 175
 normalizacja 89

Operacje arytmetyczne 40-41
 — logiczne 42-43
 — organizacyjne 44
 — przesyłania 39
 operator 57, 172
 oryginał modelu 127

Pamięć 10, 35-36
 — bębnowa 14
 — ferrytowa 13
 — magnetyczna 13
 — rtęciowa 12
 podprogram dzwonka 78
 — otwarty 75
 — zamknięty 75
 postać normalna liczby 87
 post mortem metoda patrz „drukowanie zawartości pamięci w kodzie rozkazowym“
 „prawe“ działanie 89
 predykat 57, 174
 predykcja 164
 przeadresowanie 65, 69
 przecinek programowany 98-99,
 — stały 82
 — zmienny 87
 przedstawienie liczb binarnych 17
 — — dziesiętnych 19-20
 — rozkazów 37
 przekroczenie zakresu 27
 przeliczanie z systemu binarnego na dziesiętny 119-120
 — — — dziesiętnego na binarny 112-115
 przeniesienie 26
 przeskalowanie 98
 przesyłanie 38
 pseudo-operacje 132
 — -rozkazy 49

Relatywizator 107
 rozkaz 10

 rozkaz, budowa 20-22, 37
 — taśmowy 105-106
 rozkazy dwuadresowe 20, 21
 — jednoadresowe 20, 21, 37
 — trójadresowe 20, 21
 Rungego—Kutty—Gilla metoda 100

Segment 167
 sekwencja rozkazów 38
 sito 68
 skala liczby 98
 — logiczna 70-71
 słowo 11
 stała przeadresowania 50, 105
 stały przecinek 82-83
 sterowanie 10, 36-37
 — z predykcją 164
 suma kontrolna 75
 ślad 45

 Taśma perforowana 15, 33-34, 108
 transferator 108

Układ dynamiczny 156
 — sterowania 10, 36
 — względnie odosobniony 127
 urządzenia zewnętrzne 15
 urządzenie analogowe 9
 — cyfrowe 9

Wariant 61
 wejście 10-11, 33-34
 — operatora 58
 — predykatu 58
 współczynnik związania algorytmu 74
 wyjście 10-11, 34-35
 — operatora 58
 — predykatu 58
 wyrażenie 173

Zakres działania operacji 173
 zawartość adresu 38
 zmienne losowe 153, 155
 zmienny przecinek 87-94

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1

IBJ

ARKUSZ PROGRAMOWY EM

019

Dn. 23. 04. 59

str. ①

(Program odracowała J. Rogińska-Empacherowa)

PROGRAM DZIAŁAŃ ZMIENNEGO PRZECINKA

$k+000$	0	77	7777	
	1	14	4102	
	2	12	4102	
	3	06	0043	k
	4	12	4100	
	5	06	0045	k
	6	04	0146	k
	7	11	0105	

$k+004$	0	21	0001	
	1	10	4100	
dodawanie	2	02	0024	k
	3	12	4100	
	4	01	0000	k
	5	12	4102	
	6	14	4100	
	7	01	0000	k

$k+001$	0	03	0026	k
	1	10	0022	k
	2	14	0017	k
	3	12	0104	
	4	10	0076	
	5	14	0104	
	6	12	4102	
	7	21	7777	

$k+005$	0	77	7777	
	1	14	4102	
	2	12	0016	k
	3	10	0066	
	4	14	0016	k
	5	14	0037	k
	6	12	4102	
	7	04	0000	k

odejmo-
wanie
prawe

$k+002$	0	14	4102	
	1	12	4100	
	2	21	0001	
	3	10	4102	
	4	04	0162	k
	5	01	0000	k
	6	26	0000	
	7	10	0022	k

$k+006$	0	12	0016	k
	1	11	0066	
	2	14	0016	k
	3	14	0037	k
	4	12	4100	
	5	01	0050	k
	6	77	7777	
	7	22	0042	

odejmo-
wanie
lewe

$k+003$	0	14	0035	k
	1	12	0105	
	2	10	0076	
	3	14	0104	
	4	12	4100	
	5	21	7777	
	6	14	4100	
	7	12	4102	

$k+007$	0	10	4100	
	1	14	4102	
	2	23	0042	
	3	14	4100	
	4	12	0066	k
	5	14	0050	k
	6	02	0052	k
	7	77	7777	

mnożenie

ARKUSZ PROGRAMOWY EM

IBJ

019

Dn. 23. 04. 59

str. ②

$k+010$	0	14	4102	
	1	12	4102	
	2	06	0114	k
	3	12	4100	
	4	06	0113	k
	5	04	0146	k
	6	10	0105	
	7	14	0104	

$k+014$	0	10	4100	
	1	23	0042	
	2	14	4100	
	3	23	0042	
	4	04	0116	k
	5	01	0136	k
	6	77	7777	
	7	21	0013	

podprogram
rozformo-
wania

$k+011$	0	27	4100	
	1	16	4102	
	2	04	0162	k
	3	01	0077	k
	4	14	4100	
	5	01	0077	k
	6	77	7777	
	7	14	4102	

dzielenie
prawe

$k+015$	0	14	0104	
	1	23	0021	
	2	14	4100	
	3	12	4102	
	4	21	0013	
	5	14	0105	
	6	23	0021	
	7	14	4102	

$k+012$	0	12	4102	
	1	03	0123	k
	2	05	0220	k
	3	12	4100	
	4	06	0135	k
	5	04	0146	k
	6	11	0105	
	7	10	0076	

$k+016$	0	12	0104	
	1	01	0146	k
	2	77	7777	
	3	14	4100	
	4	12	4100	
	5	06	0214	k
	6	10	4100	
	7	37	0176	k

podprogram
normalizacji

$k+013$	0	14	0104	
	1	12	4100	
	2	21	0001	
	3	17	4102	
	4	04	0162	k
	5	01	0116	k
	6	77	7777	
	7	22	0042	

dzielenie
lewe

$k+017$	0	14	4100	
	1	12	0104	
	2	11	0076	
	3	14	0104	
	4	12	4100	
	5	02	0166	k
	6	77	7777	
	7	12	0104	

Załącznik 1 (d. c.)

ARKUSZ PROGRAMOWY EM

IBJ

019

Dn. 23. 04. 59

str. ③

$k+020$	0	11	0215	k
	1	03	0203	k
	2	05	0220	k
	3	10	0216	k
	4	03	0212	k
	5	12	4100	
	6	22	0021	
	7	10	0104	

0			
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			

$k+021$	0	20	0013	
	1	02	0213	k
	2	12	0077	
	3	14	4100	
	4	01	0162	k
	5	00	0040	
	6	00	0100	
	7	36	0000	

0			
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			

$k+022$	0	12	0217	k
	1	25	0000	
	2	06	0220	k
	3	05	0000	
	4			
	5			
	6			
	7			

0			
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			

0			
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			

0			
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			

OPIS PULPITU STEROWANIA MASZINY TYPOWEJ

Pulpit sterowania służy do informowania obsługi UPMC o aktualnej pracy maszyny oraz umożliwia ingerowanie obsługi na pracę UPMC. Przedstawiony niżej pulpit sterowania maszyny przykładowej umożliwia bardzo złożone manipulacje ręczne. Na przedstawionym pulpicie znajdują się neonówki, przyciski i przełączniki, których działanie omówimy kolejno.

Neonówki:

- S0 — zapalenie się tej neonówki sygnalizuje, że $W = 1$,
- S1 — zapalenie się tej neonówki sygnalizuje, że $N = 1$,
- S2 — zapalenie się tej neonówki sygnalizuje, że przyczyną zatrzymania się maszyny było uszkodzenie zegara maszyny,
- S3 — zapalenie się tej neonówki sygnalizuje zatrzymanie się maszyny w wyniku powstałego błędu w pracy, w przypadku gdy przełącznik W10 jest włączony,
- S4 — zapalenie się tej neonówki sygnalizuje zatrzymanie się maszyny w wyniku rozkazu „stop“,
- N0, N1, ..., N16 — neonówki te pokazują nam w czasie pracy maszyny kolejne stany rejestru dyspozytora,
- ND — zapalenie się tej neonówki sygnalizuje pojawienie się informacji do drukowania w przypadku gdy:
  - 1) albo silnik dalekopisu nie jest włączony,
  - 2) albo gdy poprzednie drukowanie nie zostało jeszcze wykonane,
- C0, C1, ..., C4 — neonówki te pokazują nam zawartość miejsca charakterystycznego akumulatora, przeznaczoną do drukowania,

Przełączniki

- RZ0, RZ1, ..., RZ16 — przełączniki dwupołożeniowe służące do ręcznego ustawienia słowa krótkiego, które następnie za pomocą przełączników W9 i W14 wprowadzamy do któregoś z rejestrów maszyny,
- RD0, RD1, ..., RD16 — przełączniki dwupołożeniowe służące do ręcznego sterowania maszyny przy odpowiednim położeniu przełączników W11,
- RS0, RS1, ..., RS4 — przełączniki dwupołożeniowe służące do wybrania ścieżki na bębnie, z której za pomocą przełączników RF0 i RF1 wybieramy 8 kolejnych 34-bitowych komórek, których zawartość oglądamy na wizjerze pamięci,
- RF0, RF1 — przełączniki dwupołożeniowe służące do wybrania 8 kolejnych 34-bitowych komórek ze ścieżki wybranej za pomocą przełączników RS0 — RS4,
- W1 — Przełącznik dwupołożeniowy służący do ustawienia maszyny do pracy ciągłej lub skokowej,
- W2 — przycisk startu służący do wpuszczania impulsu do pętli operacji: w zależności od położenia przełącznika W1 maszyna po przyciśnięciu przycisku W2 zacznie wykonywać kolejne rozkazy programu albo wykona tylko jeden kolejny rozkaz programu,
- W3 — przełącznik dwupołożeniowy; przy jednym z jego położen naciśnięcie przycisku W2 powoduje powtarzanie poprzednio wykonanego rozkazu, w zależności od położenia przełącznika W3 maszyna uruchamia albo pierwszy, albo drugi takt pracy,
- W4 — przycisk służący do zerowania wszystkich rejestrów maszyny,
- W5 — przełącznik dwupołożeniowy służący do oglądania zawartości licznika rozkazów,
- W6 — przełącznik dwupołożeniowy służący do oglądania rejestrów 34-pozycyjnych,
- W7 — przycisk służący do zerowania wybranego za pomocą przełącznika W8 rejestru,
- W8 — przełącznik czteropołożeniowy, służący do wybierania rejestru przeznaczonego do zerowania,
- W9 — przełącznik pięciopołożeniowy, służący do wybierania rejestru, do którego chcemy wprowadzić słowo krótkie ustawiono za pomocą przełączników RZ0-RZ16 i W14, w jedynym z położen swoich przełącznik umożliwia oglądanie na wizjerze pamięci zawartości komórek pamięci wybranych przełącznikami RS0 — RS4 i RF0 — RF1⁽¹⁾,

- W10 — przełącznik dwupołożeniowy, w jednym ze swoich położen powoduje zatrzymanie maszyny w przypadku przekroczenia zakresu (sygnał $N = 1$ stop),
- W11 — przełącznik dwupołożeniowy, w jednym z położen tego przełącznika maszyna ustawiona jest do normalnej pracy, w drugim z położen — sterowanie zamiast z rejestru dyspozytora odbywa się bezpośrednio z pulpitu sterowania z przełączników RD0, RD1, ..., RD16,
- W12 — przycisk służący do gaszenia neonówki S3,
- W13 — przycisk służący do zerowania rejestru nadmiaru N , a tym samym do gaszenia neonówki S1,
- W14 — przycisk służący do przesyłania słowa krótkiego ustawionego na przełącznikach RZ0, RZ1, ..., RZ16, do rejestru wybranego za pomocą przełącznika W9,
- W15 — przycisk służący do gaszenia neonówki S2,
- W16 — przełącznik dwupołożeniowy włączający drukowanie,
- Z0, Z1, ..., Z4 — przełączniki dwupołożeniowe służące do generowania warunku $W=1$ dla rozkazu „drukuj”; jeśli któryś z tych przełączników jest w położeniu „1”, to w przypadku pojawienia się na odpowiadającej mu pozycji miejsca charakterystycznego akumulatora jedynki i rozkazu „drukuj” zostaje generowany sygnał $W = 1$,
- ZB0, ZB1, ..., ZB4 — przełączniki dwupołożeniowe służące do blokowania poszczególnych pozycji miejsca charakterystycznego, tzn. niezależnie od stanu tej pozycji miejsca charakterystycznego dalekopis otrzymuje na zablokowanej pozycji sygnał „zero”.
- Y0, Y1, ..., Y4 — przełączniki dwupołożeniowe służące do generowania sygnału $W = 1$ dla rozkazu „czytaj”; jeśli któryś z tych przełączników jest w położeniu „1”, to w przypadku pojawienia się na odpowiadającej im pozycji taśmy perforowanej sygnału „jedynka” i rozkazu „czytaj” zostaje generowany sygnał $W = 1$,
- YB0, YB1, ..., YB2 — przełączniki dwupołożeniowe służące do blokowania poszczególnych pozycji taśmy perforowanej, tzn. niezależnie od stanu tej pozycji taśmy perforowanej na pozycję zablokowaną miejsca charakterystycznego wchodzi zawsze przy rozkazie czytaj — sygnał „zero”.

Uwaga: blokada wyjścia (lub wejścia) nie wpływa na generowanie warunku za pomocą przełączników Z (lub Y).

(¹) Dla obejrzenia zawartości któregoś z rejestrów maszyny należy:

- 1) zatrzymać maszynę,
- 2) przełącznik W11 ustawić w położeniu — sterowanie ręczne,
- 3) wybrać rejestr za pomocą przełącznika W9, W5 albo W9, W6.

LISTA ROZKAZÓW

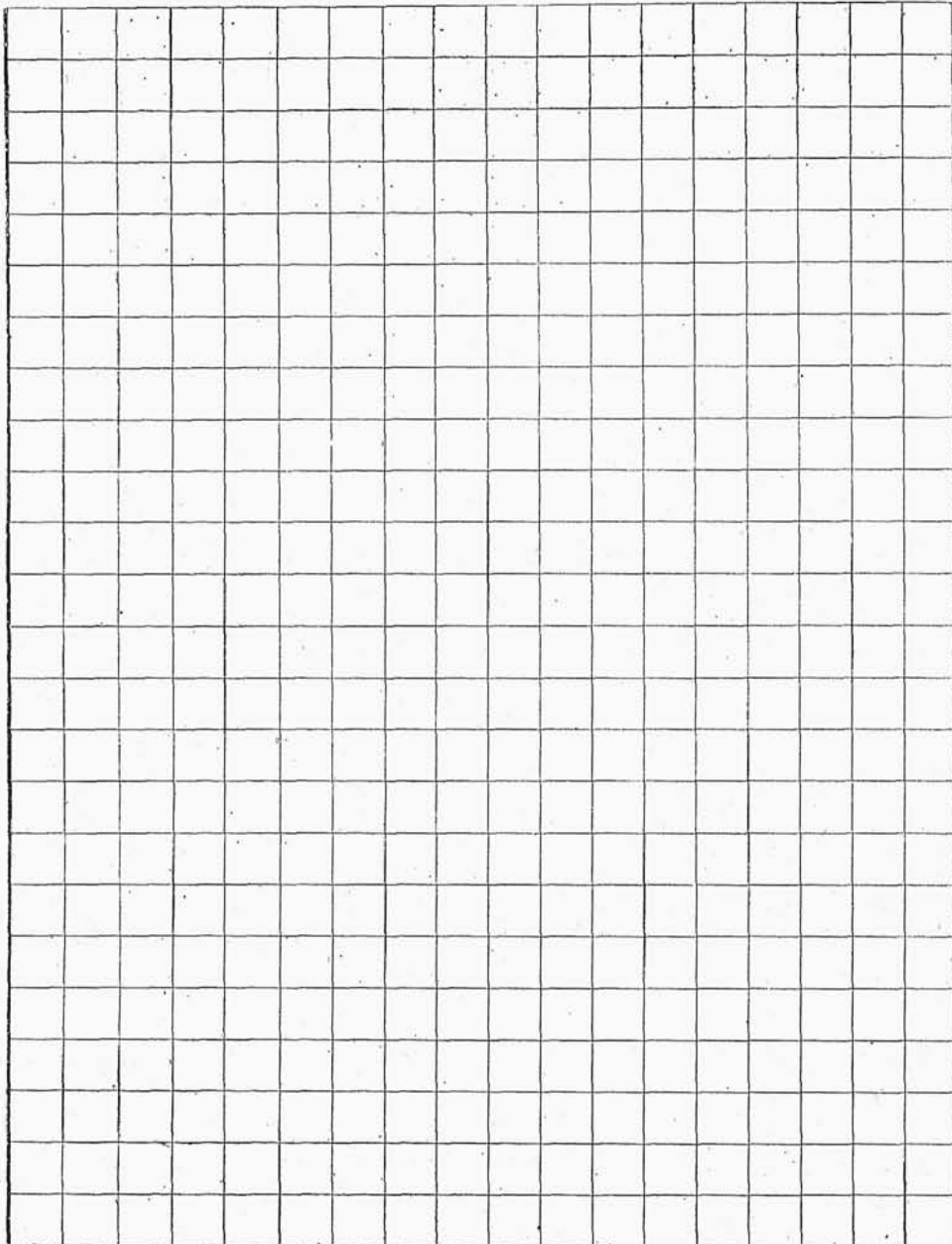
Nr rozkazu	Kod ósemkowy rozkazu	Zapis symboliczny rozkazu	Warunek generacji sygnału $W = 1$	Warunek generacji sygnału $N = 1$	Nazwa i szczegółowy opis rozkazu	6
1	2	3	4	5		
0	00	$(n) \rightarrow D$	—	—	Pobranie rozkazu: pobierz rozkaz zawarty w komórce o adresie krótkim n — wykonaj go. Uwaga: Po czym powrót do poprzedniej sekwencji rozkazów, o ile rozkaz wykonywany nie był rozkazem skokowym.	
1	01	$(n) \rightarrow L$	—	—	Skok z podstawieniem: do licznika rozkazów L prześlij część adresową słowa odczytanego pod adres n .	
2	02	$n \rightarrow L$	—	—	Skok: do licznika rozkazów L prześlij część adresową wykonywanego rozkazu (zn. skocz do n).	
3	03	$n \rightarrow L$ $W = 1$	—	—	Pierwszy skok warunkowy: jeżeli zawartość rejestru $W = 1$, to część adresową wykonywanego rozkazu prześlij do licznika rozkazów L ; jeżeli zaś zawartość rejestru $W = 0$, to nie zmieniaj zawartości licznika rozkazów. Uwaga: Rozkaz pierwszego skoku warunkowego zeruje rejestr W .	
4	04	$L \rightarrow n$ $n + 1 \rightarrow L$	—	—	Skok ze śladem: zawartość licznika rozkazów L prześlij pod adres n , do licznika rozkazów L prześlij zaś $n + 1$.	
5	05	stop n	—	—	Stop z pobraniem: pobierz rozkaz według wskazań części adresowej do rejestru dyspozytora D , po czym zatrzymaj maszynę. Po ponownym uruchomieniu w zależności od manipulacji ręcznej albo zostaje wykonany rozkaz znajdujący się w rejestrze D , po którym maszyna pobierze kolejny rozkaz według wskazań licznika rozkazów L , albo maszyna nie pobierze kolejnego rozkazu według wskazań licznika rozkazów L (patrz pulpit sterowania).	
6	06	$n \rightarrow L$ $W = 0$	—	—	Drugi skok warunkowy: jeśli zawartość rejestru $W = 0$, to część adresową wykonywanego rozkazu prześlij do licznika rozkazów L ; jeśli zaś zawartość rejestru $W = 1$, to nie zmieniaj zawartości licznika rozkazów L , Uwaga: Rozkaz drugiego skoku warunkowego zeruje rejestr W .	

8	10	$(A) + (n) \rightarrow A$	$(A) < 0$	$(A) \geq 1$ albo $(A) < -1$	Dodawanie: 1) gdy n -adres długi, do 34 bardziej znaczących pozycji akumulatora dodaj zawartość adresu n ; 2) gdy n -adres krótki, do 17 najbardziej znaczących pozycji akumulatora dodaj zawartość adresu n . Jeśli wynik jest liczbą ujemną, to generuj sygnał $W = 1$. Jeśli zaś nastąpiło przekroczenie zakresu, to generuj sygnał $N = 1$.
9	11	$(A) - (n) \rightarrow A$	$(A) < 0$	$(A) \geq 1$ albo $(A) < -1$	Odejmowanie: 1) gdy n -adres długi, od 34 bardziej znaczących pozycji akumulatora odejmij zawartość adresu n ; 2) gdy n -adres krótki, od 17 najbardziej znaczących pozycji akumulatora odejmij zawartość adresu n . Jeśli wynik jest liczbą ujemną, to generuj sygnał $W = 1$. Jeśli nastąpiło przekroczenie zakresu, to generuj sygnał $N = 1$.
10	12	$(n) \rightarrow A$	$(A) \neq 0$	—	Plus przesłanie: 1) gdy n -adres długi, prześlij zawartość adresu n do 34 bardziej znaczących pozycji akumulatora, 2) gdy n -adres krótki — prześlij zawartość adresu n do 17 najbardziej znaczących pozycji akumulatora. Jeśli liczba przesłana do akumulatora jest różna od zera, to generuj sygnał $W = 1$.
11	13	$-(n) \rightarrow A$	$(A) \neq 0$	$(A) = 1$	Minus przesłanie: 1) gdy n -adres długi, prześlij uzupełnienie zawartości adresu n do 34 najbardziej znaczących pozycji akumulatora, 2) gdy n -adres krótki, prześlij uzupełnienie zawartości adresu n do 17 najbardziej znaczących pozycji akumulatora. Jeśli liczba przesłana do akumulatora jest różna od zera, to generuj sygnał $W = 1$. Jeśli nastąpiło przekroczenie, to generuj $N = 1$.
12	14	$(A) \rightarrow n$	$(A) < 0$	—	Przesyłanie do pamięci: 1) gdy n -adres długi, prześlij zawartość 34 najbardziej znaczących pozycji akumulatora do komórki pamięci o adresie n , 2) gdy n adres krótki, prześlij 17 najbardziej znaczących pozycji akumulatora do komórki pamięci o adresie n . Jeśli zawartość akumulatora jest ujemna, to generuj sygnał $W = 1$. Uwaga: W wyniku operacji przesyłanie do pamięci zawartości akumulatora nie ulega zmianie.
13	15	$z(A) \rightarrow A$	$(A) < 0$	$(A) \geq 1$ albo $(A) < -1$	Zaokrąglenie: W zależność od znaku zawartości akumulatora dodaj lub odejmij $z = 2^{-34}$. Jeśli zawartość akumulatora ujemna, to generuj sygnał $W = 1$. Jeśli w wyniku zaokrąglenia nastąpiło przekroczenie zakresu, to generuj sygnał $N = 1$.

Nr rozkazu	Kod ósemkowy rozkazu	Zapis symboliczny rozkazu	Warunek generacji sygnału $W = 1$	Warunek generacji sygnału $N = 1$	Nazwa i szczegółowy opis rozkazu	
					6	6
14	16	$(M) \cdot (n) \rightarrow A$	$(A) < 0$	$(A) = 1$	<p>Mnożenie: pomnóż zawartość adresu n przez zawartość rejestru mnożnej M; i wynik umieść w akumulatorze. Jeśli wynik jest liczbą ujemną, to generuj sygnał $W = 1$.</p> <p>Uwaga: w wyniku operacji mnożenia zawartość rejestru M nie ulega zmianie.</p>	
15	17	$(A):(n) \rightarrow A_L$ reszta $\rightarrow A_p$	$(A) < 0$	$ (A) \geq (n) $	<p>Dzielenie: zawartość akumulatora podziel przez zawartość adresu n, umieszczając iloraz na 34 bardziej znaczących pozycjach akumulatora, zaś resztę umieszczając na 34 mniej znaczących pozycjach akumulatora. Jeśli wynik jest liczbą ujemną, to generuj sygnał $W = 1$. Jeśli $(A) \geq (n)$, to generuj sygnał $N = 1$, przy czym dzielenie nie zostaje wykonane.</p> <p>Uwaga: w przypadku gdy maszyna nie wykonuje dzielenia, przechodzi ona do następnego taktu pracy.</p>	
16	20	$(A) \cdot 2^n \rightarrow A$	$(A) < 0$	$(A) \geq 1$ albo $(A) < -1$	<p>Mnożenie przez 2^n: zawartość podwójnie długiego akumulatora pomnóż przez 2^n. Liczba n nie może być większa od 63 (adres mod 64); jeśli wynik jest liczbą ujemną, to generuj sygnał $W = 1$. Jeżeli nastąpiło przekroczenie zakresu, to generuj sygnał $N = 1$.</p>	
17	21	$(A) : 2^n \rightarrow A$	$(A) < 0$	—	<p>Dzielenie przez 2^n: zawartość podwójnie długiego akumulatora pomnóż przez 2^{-n}. Liczba n nie może być większa od 63 (adres mod 64). Jeśli wynik jest liczbą ujemną, to generuj sygnał $W = 1$.</p>	
18	22	$(A) : 2_n \rightarrow A$	$(A) < 0$	—	<p>Przesuwanie w prawo: zawartość podwójnie długiego akumulatora przesunij o n miejsc binarnych cyklicznie w prawo. Liczba n nie może być większa od 63 (adres mod 64). Jeśli wynik jest liczbą ujemną, to generuj sygnał $W = 1$.</p>	
19	23	$(A) \cdot 2_n \rightarrow A$	$(A) < 0$	—	<p>Przesuwanie w lewo: zawartość podwójnie długiego akumulatora przesunij o n miejsc binarnych cyklicznie w lewo. Liczba n nie może być większa od 63 (adres mod 64). Jeśli wynik jest liczbą ujemną, to generuj sygnał $W = 1$.</p>	

20	24	czytaj	$Y = 1$	—	Czytanie: odczytaj kolejny rząd taśmy perforowanej według wskazań przełączników blokada wejścia (patrz pulpit sterowania) i wynik zsumuj logicznie z zawartością miejsca charakterystycznego akumulatora przesuwając jednocześnie cyklicznie poprzednią zawartość podwójnie długiego akumulatora o pięć pozycji binarnych w prawo. Jeśli na którymś z uwarunkowanych miejsc za pomocą przełączników warunek wyjścia Y , (patrz pulpit sterowania) pojawi się jedynka, to generuj sygnał $W = 1$.
21	25	drukuj	$Z = 1$	—	Drukowanie: wydrukuj znak odpowiadający zawartości miejsca charakterystycznego akumulatora według wskazań przełączników blokada wyjścia (patrz pulpit sterowania). Jeśli na którymś z uwarunkowanych miejsc za pomocą przełączników warunek wyjścia Z , (patrz pulpit sterowania) pojawi się jedynka, to generuj sygnał $W = 1$.
22	26	$ A \rightarrow A$	$(A) \neq 0$	$(A) = 1$	Tworzenie wartości bezwzględnej: zastąp zawartość akumulatora bezwzględną wartością akumulatora. Jeśli liczba zawarta w akumulatorze jest różna od zera, to generuj sygnał $W = 1$. Jeśli nastąpiło przekroczenie zakresu, to generuj sygnał $N = 1$.
23	27	$(n) \rightarrow M$	$(M) < 0$	—	Przesyłanie do M : 1) gdy n -adres długi prześlij zawartość adresu n do rejestru mnożnej M ; 2) gdy n adres krótki, prześlij zawartość adresu n do 17 bardziej znaczących pozycji rejestru mnożnej M . Jeśli liczba przesyłana do rejestru mnożnej M jest ujemna, to generuj sygnał $W = 1$.
24	30	$(A) \cap (n) \rightarrow A$	$(A) \neq 0$	—	Koniunkcja: weź koniunkcję zawartości akumulatora i zawartości adresu n . Uwaga: Jeśli adres n jest adresem krótkim, to maszyna traktuje to jakby na 17 mniej znaczących pozycjach zawartość adresu długiego były dane zera. Jeśli wynik jest liczbą różną od zera, to generuj sygnał $W = 1$.
31	37	$(L) \rightarrow n$ $n + 1 \rightarrow L$ $N = 1$	—	—	Skok ze śladem przy nadmiarze: Jeśli zawartość rejestru $N = 1$, to zawartość licznika rozkazów L prześlij pod adres n , do licznika rozkazów L prześlij zaś $n + 1$; jeśli zaś zawartość rejestru $N = 0$, to nie przesyłaj zawartości licznika rozkazów L pod adresem n oraz nie zmieniaj zawartości licznika rozkazów. Uwaga: Rozkaz skoku ze śladem przy nadmiarze zeruje rejestr N .

Uwaga: „—” w rubryce generacji sygnału oznacza, że wykonywany rozkaz nie wpływa na stan rejestru (W lub N).

Załącznik 4

Dn. ....

ARKUSZ PROGRAMOWY EM

str.

0					0				
1					1				
2					2				
3					3				
4					4				
5					5				
6					6				
7					7				
0					0				
1					1				
2					2				
3					3				
4					4				
5					5				
6					6				
7					7				
0					0				
1					1				
2					2				
3					3				
4					4				
5					5				
6					6				
7					7				
0					0				
1					1				
2					2				
3					3				
4					4				
5					5				
6					6				
7					7				

WYDAWCA
Maszyn Matematycznych

Państwowe
Wydawnictwo Naukowe

★

Wydanie I. Nakład 2000+200
egz. Ark. wyd. 16,5; ark. druk.
12,25+1 wkł. Papier ilustracyjny
kl. V, 70 g, 70×100. Oddano
do składania 26 XI 1960 r. Pod-
pisano do druku 10 X 1961 r.
Druk ukończono w październi-
ku 1961 r. Zarn. nr. 4314/12.60
E-3   Cena zł 36,—

★

Zakł. Graf. im. M. Kasprzaka
w Poznaniu